

„Garanciavásár” késve

A Dél-Magyarországon és a többi napilapban is rendszeresen jelenik meg ezekben a napokban a Videoton Rádió- és Televízió-gyár hirdetése arról, hogy szeptember 6-tól megkezdtek az 1988. január 1. és június 30. között vásárolt rádió és tévékészülékek 2 éves garanciájáról szóló „garanciavásárt”, mert mint ismeretes, ezért 50 forintot kell fizetni. A szegedi Gelkába azóta naponta 10–15-en is betérnek a garanciaidő meghosszabbítását elintéző, de hiába, ott nem tudnak hivatalosan semmiről. A szerkesztőséghez is többen fordultak emiatt panasszal, utána érdeklődünk tehát a dolognak.

Budapesten, az őszi vásáron, melynek szeptember 6-i megnyitójával kezdődött a „garanciavásár” is, nap

mint nap sokan veszik meg az 50 forintos garanciajegyét. Tehát a Videoton hirdetése helytálló. A gyár Budapestén működő kereskedelmi igazgatóságától kapott felvilágosítás szerint ők minden partnerüket, így a Gelkát is idejében értesítették az akció megkezdéséről, de vidékre sehol sem érkeztek még el a szükséges nyomtatványok. A Videoton azonnali intézkedést ígért, úgyhogy reméljük rövidesen Szegeden is létrejön a „garanciavásár”. Ez azonban természetesen nem menti az efféle adminisztrációs tévedéseket, mert az semmi esetre sem alkalmas a bizalom növelésére. Pedig a vásárlók bizalmára a Videotonnak és a Gelkának egyaránt szüksége van.

F. K.

Matyó ingek külföldön

Több mint tízmillió forint értékű, matyómotívumokkal díszített használati tárgyat és népművészeti varrottast exportált az év első nyolc hónapjában a Mezőkövesdi Matyó Házilpari Szövetkezet. A termékeket 20 országba szállították. A legkelendőbbek a hajdani borjuszájú ingek hímzésével díszített divatblúzok és gyermekruhák voltak. Változatlanul nagy volt az érdeklődés — különösképpen Japánban — a hímzett stóliák iránt.

A Paraván sorozat helyenként keleti ornamentikára emlékeztető elemeket használ, a Házak este, Rozsdás kapu, a Holdtányér nocturn-szerű hangulattá oldja a művész egy előző festői korszakának, az Oidipus-sorozatnak drámaiságát és tragikumát. S ebben a szelíd, a természet és a nővényei lét költészetébe való oldódásban újra megjelenik az ember, ha nem is testi jelenvalóságában és teljességében, de szimbólumként, mint az Erem-variációkban, vagy a Régi érme-n.

A kiállítás, amely a festő művészi útjának jelentős állomása, szeptember 27-ig tart nyitva.

K. E.

Vinkler László kiállítása

Egységes, elgondolkozatóan szép élménynek lehetett részese a Kárász utcában tegnap, pénteken délután öt óraker megjelent közönség, amikor Borvendég Béla építőművész megnyitó beszéde után megtekintette Vinkler László festőművész több mint negyven képből álló kiállítását.

A művek zöme monotípiás, s az öt olajfestménnyel együtt az utolsó három év termésének egy része. Tematikájuk — vagy talán inkább tartalmuk — ugyanarra a nagyon is időszerű művészeti-filozófiai kérdésre keres választ: hogyan lehet a jelenséget egyszerre több nézőpontból látni és láttatni, jellemző tulajdonságait egyszerre több oldalról is letapogatni, s a teljesebb megértés érdekében arról minél több információt szerezni. A már említett öt olajkép (Gyermekfej-variációk, Antigone, Infánsó, Michelangelo-parafázis, Margaréták) optikai hengersor segítségével bontja a klasszikus térstruktúrát, míg a monotípiáknál a mű létrejöttének eszköze a henger. S ahogy az előbbinél legtöbbször a klasszikus téma az adott kiindulópont, addig az utóbbinál konkrét elemek — a henger által síkra terített viráginda, falevél — töltik be a „ready made” szerepét.

A szem és a látott tárgy közötti viszony a monotípiáknál — ellentétben az olajképekkel — nem a művész festői bravúrja által megteremtett egyidejű egymásmellettségben jelentkezik. A lényegében nonfiguratív képek előtt állva mintha egy nyíláson, ha tetszik ablakon, keresztül tekintենek ki egy színekben és formákban gazdag világba — s mert a gyarló emberi gondolkodás mindig hason-

latokat keres — ez a világ hol az altamirai barlangrajzokat (Szarvas), hol egy éjszakai tünékeny álmot (Vörös táj), hol pedig a természet flórájának egyszerre konkrét és elvont valóságát idézi (Fák, Levelek).

A kiállítás, amely a festő művészi útjának jelentős állomása, szeptember 27-ig tart nyitva.

K. E.

Nap – kontra szív

A tudomány érdekes megállapításai

A statisztikusok kiszámították, hogy a balesetek 80–90 százaléka még akkor is bekövetkezik, ha látszólag minden elővigyázatossági intézkedést megtesznek. S mind-ezek a balesetek nem a gépek műszaki hibái, hanem az úgynevezett „egyéni tényező” következtében állnak elő.

Az ember magatartását a nehéz helyzetekben sok külső, valamint magából a szervezetből fakadó számos belső körülmény befolyásolja. E tényezők egyikéről számolt be a szovjet A. K. Podsbjakin, az orvostudományok doktora a rádiótechnikával és az elektromos kapcsolatokkal foglalkozó tudományos-műszaki társaság ülésén.

Bizonyító adatok

Furcsának tűnhet, de a statisztika adatai szerint az autóbalesetek száma a napkitörést követő második napon rendszerint emelkedik. Gyakran négyeszerére! Ezt bizonyítják a tomszki orvostudományi főiskola törvényszéki orvosi tanszékén hosszú éveken át végzett megfigyelések. Ugyanerről tanúskodnak a hamburgi és a müncheni orvosok által összegyűjtött adatok is. Különböző műszerekkel megfigyelték, hogy a napkitörések idején az emberek reakcióképessége a nyugodt napokhoz viszonyítva jelentősen lelassul.

A. K. Podsbjakin nem egyszerre jutott ezekre a következtetésekre. Kijevben a klinikai fiziológiai intézetében a bőr elektromos tulajdonságait tanulmányozta. Szilárdság, rugalmasság, ellenállóképesség a mikroorganizmusokkal és a nedvességgel szemben, a mélyebben fekvő sejtek megbízható védelme az ibolyántúli sugarak káros hatásától, a szervezet hőcserejére való reagálás képessége — mindennek alapján a bőrt a természet legcsodálatosabb alkotásai közé kell sorolnunk.

Kölcsön- hatás

Ma már köztudomású, hogy bőrünkön található olyan jellegzetes pontok, amelyek közvetlen kapcsolatban állnak a belső szervekkel. Pod-

sibjakin megállapította, hogy az említett pontok határozottan kifejezett elektromos potenciállal rendelkeznek, s hogy ennek a potenciálnak a nagysága egyenként változik és a napszaktól, a szervezet állapotától függően ingadozik.

S ami talán a legérdekesebb: a bőr aktív pontjainak potenciálváltozásai szigorúan követik a naptevékenység alakulását. Ha meghúzzuk a megfelelő görbét, akkor azt tapasztaljuk, hogy a bőr aktív pontjainak potenciálváltozásai a naptevékenység változásaival csaknem egybeesnek. A bőr elektromos ritmusa mintegy szinkronba kerül a napkitörésekkel.

A szervezetség magas szintjén álló idegrendszer nem maradhat közömbös a Napban végbemenő változásokkal szemben. Ezt tükrözik a bőrpotenciál ingadozásai, mint ahogy Podsbjakin megállapította.

Milyen is hát a Föld és a Nap kölcsönhatásának mechanizmusa? Bármilyen furcsa is, mi a Nap atmoszférájában élünk. A Nap felszínén észlelhető fellobbanás közben — ami egy belső nukleáris folyamatnak csupán látható megnyilvánulása — kolosszális mennyiségű energia szabadul fel, a kibocsátás színe a nyugodt Nap színeéhez képest a rövidhullámok felé tolódik el, a kibocsátás intenzitása pedig hirtelen felerősödik. Ezenkívül erős rádiókisugárzás figyelhető meg, anyagi részecskék nyalábjai zúdulnak a környező térbe. S ha a mi bolygónk a bennünket körülbelül két nap múlva elérő kilovolt részecskék szórás-kúpjába kerül, akkor egyaránt számíthatunk a mágneses tér háborgásaira és a biológiai következményekre.

Érzékeny reagálás

Igy tehát a csillagászok előre jelezhetik az orvosoknak és a pszichológusoknak a „napveszély” közeledtét, s a gépjármű-felügyelet például figyelmezteti a vezetőket arra, hogy óvatosak legyenek. Itt említjük meg, hogy a kőd vagy az utak eljegesedése alig növeli a közúti balesetek számát, mert az emberek a felismert veszélyes helyzetekben óvatosabbak, körültekintőbbek, mint egyébként.

S ami különösen érdekes, Podsbjakin kísérletei alapján kiderült, hogy a Kijevben és a Krímben megvizsgált személyek hatvan százaléknál a bio-elektromos potenciál négy nappal a földmágnességi vihar kitörése előtt erősen emelkedett. Pedig akkor a geofizikai műszerek még semmit sem észleltek. Más szóval az élő szervezet sok esetben előbb reagálhat a napkitörések közeledtére, mint ahogy ezt a csillagászok feltételeznék.

L. GOLOVANOV

Eltemették Görbe Jánost

Mély részvétellel kísérték utolsó útjára Görbe János Kossuth-díjas színművészt pénteken a Farkasréti temetőben. Virág borította ravatalát körülállták művészetének tisztelői, pályatársai, s több ezren azok a színházlátogatók, filmkedvelők, akiknek máig ható élmény volt egy-egy alakítása, szerepe. A Művelődésügyi Minisztérium, a Színházi Dolgozók Szakszervezete és a Színházművészeti Szövetség nevében Ungvári László színművész búcsúzott az elhunytól, a Film-művészek Szövetségének utolsó üdvözlését Bernáth László kritikus tolmácsolta.

MTI foto — Fényes Tamás felvétele

Lola, a budapesti Állatkert nőtényoroszlánja néhány héttel ezelőtt ikreket hozott a világra. A kis oroszlanok jól fejlődnek, és a mérlegelés tanúsága szerint súlyban is szépen gyarapodnak.

Képernyő

A fasizmus áldozatainak napján

Ki tudná felsorolni, mennyi mindent őrzött meg emlékezetében az utókor a világot fenyegető fasizmusból. Fotók, dokumentumok, filmtekercek, magnószalagok; temetők, emlékművek, évfordulók — se szeri, se száma a néma tiltalomfáknak. Van úgy, hogy arasznyi szögedrót is felidézi, mások pattogó-kihégyezett tőmondatok hallatán is az übermenschszellem elvakult féktelensége macerálja az embert. Nem az utókor: a kor levegője, túlélők és a belőle szerencsésen kiharadtak vehemens irtózat marasztalja, tartóztatja az emlékeket. Hogy velük hasson a mára, általuk bírassa dacra a józan ész fegyverét, mindenfajta fasizmus-szal szemben.

Félelmes ellenállás a néma tüntetés, félelmes sztrájk az éhségstrájk. Soha figyelmeztetőbb tiltakozás a barbarizmus ellen sem, mint annak tetteit, emberbőrből vedlő szadizmusát hűvös-objektív számalommal csupán felmutatni. Tükröt állítani a haláltáborok, gázkamrák, krematóriumok elé. A fasizmus áldozatainak napjára ilyen dokumentatív szándékú nyugat-német filmet tűzött műsorra a televízió. Egon Monk filmjét, aki művészi hitvallását a Berliner Ensemble-től — maga választotta Brecht-idejével megjelölve — örökölte át: „beszéljen más a más szegényéről, én a magaméről beszélek”. Az Egy nap-ban a

heilhitlerektől megszédített, elvakult német ember szegényéről beszél, annak az embernek szegényéről, aki egy ideológiai vak reményű szolgálatért fenntartások nélkül feladta értelmét, józan ítéletét. És természetesen azokról a német emberekről — mert a történet időpontjában, 1939 januárjában még csupán németekről volt szó —, akik honfitársaik áldozataul estek. Arról a hazáról, melyről, általános érvénnyel, másfél évszázada Kölcsey írta: „lettél magzatod miatt, magzatod hamvedre”.

A filmben észrevehetően tudatos írói szándékot alig érezni, cselekménye se több se kevesebb egy koncentrációs tábor huszonegy órájának 85 percbe sűrített eseményvázlatánál. Abban a pőrere csontozott, könyörtelen modorban, melynek művészi vénájában letagadhatatlan hatású Peter Weiss iskolapéldát mutat, ezt a művészi ábrázolásmódot koncentráció, összefoglaló Auschwitz-dramája: A vizsgálat. Ihlető közelségét elsősorban a film tagolása, szerkezete sejteti. Főbb szerepeiben hiteles portrékat kap a néző Hermut Recktlől, Peter Lehmbrocktól, Heinz Glesetlől, de szerencsés hullámhosszon találkozik velük a kitűnő szinkron: Sztankay István, Tyll Attila, Velencei István, Szabó Gyula és Koncz Gábor hangja.

N. I.

Rádió- és tévéközvetítés az olimpiáról

A Magyar Televízió az október 12-től 27-ig tartó verseny sorozatáról összesen 2900 percet, azaz 48 óra 20 percet közvetít. Ebből 1360 perc (22 óra 40 perc) lesz az egyenes adás. Mindössze egyszer van szünnap, október 21-én, hétfőn.

Naponta kétszer jelentkezik a tv. Először 17 órakor. Az adás összideje 120 perc és az előző éjszakai eseményeket sugározzák felvételről, majd egyenes adásban a délelőtti úszó és atlétikai előfutamatokat, selejtezőket. 22 óra után kb. 90 perc lesz az egyenes adás, az atlétikai és úszóversenyekről, és más

sportágakból. A műsortervet az Eurovizió-Intervízió kb. 120–130 óras adásából válogatta ki a Magyar Tv. Távközlési hold segítségével Magyarországra Bécsen keresztül jut el a kép.

A rádió műsorának gerincét a gyors, azonnali hírközlés jelenti, a magyar eredményeket — ha azok győzelmek, vagy helyezések — azon nyomban adják a riporterek. Helyszíni közvetítés lesz hét férfi és női atlétikai döntőről, azoknak a bíróknak versenyeről, akik a döntőbe jutnak, a kajak-kenu elődöntőről, döntőről, az El Salvador elleni labdarúgó

mérkőzés második félidejéről. A legjobb nyolctól mindig, ha a magyar csapat továbbjut, arról az öklölvívó döntőről, amelyben esetleg magyar sportoló szerepel, ugyanígy a súlyemelésről, az öttusa lovaglás, vívás, lövészet, úszás versenyszámairól részletekben, a futásról kb. másfél óra. A női torna szerenkénti döntőjén is ott lesznek a magyar riporterek, továbbá azoknál a vívó döntőknél ahol van magyar, az úszásban, ha döntőbe jut magyar versenyző. A vízilabda egyenes közvetítése is a programban szerepel.

SZOMBAT,
1988. SZEPTEMBER 14.

DEL-MAGYARORSZAG 5